

Greenpeace høringsvar om bekendtgørelse om regulering af fiskeriet i 2014-2020

Nærværende høringsvar beskæftiger sig med kapitel 6 i bekendtgørelsen: *Særlig ordning for kystfiskeriet* (§ 61 - § 66).

Generelt

Miljøtilstanden i farvandene omkring os er i en grel forfatning. Én af de væsentligste årsager er brugen af bundtrawl i fiskeriet. Derfor mener Greenpeace, at en ny kystfiskerordning nødvendigvis må indrettes således, at den ikke indeholder bundslæbende redskaber som bund- og bomtrawl samt flyshooting.

Greenpeace vurderer, at ordningen som den er beskrevet i bekendtgørelsesudkastet ikke vil stoppe udhulningen af kystfiskerordningen. Når første opgørelse over tilmeldte fartøjer foreligger i maj 2014 må det forventes, at den nedadgående tendens med færre tilmeldte fartøjer vil fortsætte.

Redskabsopdeling (bilag 19)

Tager man beskrivelsen i *Kommissorium for arbejdsgruppe om kystfiskeri* af 21. januar 2013 i betragtning, er det stærkt overraskende, at udkastet til ny kystfiskerordning stadig indeholder brugen af bundslæbende redskaber. Heri ligger der ellers en direkte opfordring fra daværende fødevareminister Mette Gjerskov om, at en ny kystfiskerordning skal "... arbejde for et bæredygtigt og skånsomt fiskeri...".

Dette skal ses i lyset af, at fiskeri med bundslæbende redskaber har en skadelig påvirkning af havbunden og således på ingen måde kan karakteriseres som *skånsomt*.

I Danmarks Havstrategi. Basisanalyse. Miljøministeriet:

"En række faktorer er medvirkende til, at der i dag ikke er god miljøtilstand i alle de danske havområder. De vigtigste faktorer er belastningen med næringsstoffer og miljøfremmede stoffer, samt overfiskeri af visse bestande og påvirkning af havbunden ved fiskeri med bundslæbende redskaber."

DTU Aquas rapport: Danish Sampling of Commercial Fishery Overview with special attention to discards, 2010 data:

"En sammenligning af de forskellige redskabstyper viser, at bundtrawlfiskeriet efter jomfruhummer og blandet konsum, samt bomtrawling efter rødspætter, umiddelbart synes at påvirke havmiljøet kraftigst, både på grund af tæt bundkontakt og medfølgende påvirkning af bundfauna..."

En undersøgelse fra Europa Parlamentet, der sammenligner Kattegat og Øresund viser, at fraværet af trawlfiskeri giver sunde og robuste bestande.¹

¹ [Long-term impact of different fishing methods on the ecosystem in the Kattegat and Øresund](#),

Directorate-General For Internal Policies, European Parliament, 2010

Njalsgade 21g, 2.sal
2300 København S
Tlf 33-93 53 44
www.greenpeace.dk

Stora Robertsgatan 20-22 A
00171 Helsinki
Puh 09-698 63 17
www.greenpeace.fi

PB 6803, St Olavspl
0130 Oslo
tlf 22 20 83 79
www.greenpeace.no

Box 151 64
104 65 Stockholm
Tel 08-702 70 70
www.greenpeace.se

Når det kommer til klima- og miljøpåvirkning er der ligeledes andre negative konsekvenser ved brugen af bundsløbende redskaber, der ikke matches ved brugen af skånsomme redskaber. Fiskeri med bundtrawl har mere discard samt et højere brændstofforbrug.

Efter en undersøgelse foretaget af DTU Aqua, kunne daværende fødevareminister i et svar til Folketinget oplyse:

”DTU har imidlertid oplyst, at de danske data indikerer, at fiskeri med aktive redskaber har i størrelsesorden 10 gange mere discard end fiskeri med garn. at trawlfiskeriet i danske farvande har et discard ca. 10 gange så højt som garn.”²

Det er stærkt beklageligt, at Fødevareministeren ikke vil gribe denne unikke mulighed for at gøre en ny kystfiskerordning spydspids for et naturskånsomt fiskeri, samtidig med at man sikre bæredygtigheden i økonomisk og social forstand. En klar og tydelig defineret kystfiskerordning ville samtidig gøre det lettere for forbrugeren at træffe et bæredygtigt valg, når der handles fisk. Det er opfattelsen hos Greenpeace, at netop dette var fokus hos Mette Gjerskov, men Karen Hækkerup også tiltrådte som fødevareminister med denne ambition.³

I henhold til Bilag 19 med listen over redskaber, der udløser 50 % ekstra årsmængde pr. kvoteandel, så bør det præciseres, at ”snurrevod” kun omfatter brugen af traditionelt snurrevod samt snurpenot og ikke flyshooting, der ligesom bund- og bomtrawl har en skadelig effekt på havbunden.

Afsætning af danske kvoter til kystfiskerordningen (§ 61)

Det er glædeligt, at kvoten på de arter der allerede er omfattet af kystfiskerordningen bliver forøget samt, at rødspætte nu også bliver en del af den ekstra årsmængde. Det er imidlertid beklageligt, at man ikke har tildelt flere nye arter til ordningen, som fx kulmule, sej, pighvar, kuller, kulmule, etc.

Grundlæggende mener Greenpeace, at de ekstra fisk i kystfiskerordningen skal forblive udenfor FKA-systemet, men også at mængden og antal arter langsomt skal øges. Der er allerede forskellige muligheder, der kan sikre en overførelse af kvoter til en statslig kvotefond:

1. Øget toldning i form af fisk fra det øvrige fiskeri, som beskrevet i Ny Regulering.⁴
2. Øget tilførelse via fiskefonden.⁵
3. Nye kvoter i forbindelse med et discardforbud kan i stor udstrækning tildeles det skånsomme fiskeri, der kan medvirke til at skabe incitamentet for skiftet fra brugen af bundsløbende redskaber.

Hvis et fartøj ikke opfisker sin kvote, går disse mængder tilbage til den statslige kvotefond. Det er ambitionen, at kvotefonden fortsat vokser og på sigt bliver så stor, at det for fartøjer i kystfiskerordningen bliver uden betydning at have egne fartøjskvoteandele, og derfor ikke behøver underkastes regler om køb, salg og udlejning.

Længde afgrænsning (§ 62)

En trawler på 17 m ligger langt fra den gængse opfattelse af et kystfiskerfartøj.

² [Udvalget for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri 2010-11, svar på spørgsmål 157, 21. februar 2011](#)

³ ”Hækkerup: Forbrugeren skal i centrum”, *Altinget* 9. august 2013

⁴ ”Fødevareministeren vil undersøge grundlaget for gradvist at indføre et ressourcegebyr, fx i form af en toldningsordning i danske fiskerier. Toldningsordningen, der skal komme erhvervet til gode, vil kunne bidrage til generationsskiftet og til, i sammenhæng med regeringens bæredygtighedspakke, at indføre incitamenter til at udøve et stadigt mere bæredygtigt fiskeri.” Aftale om Ny Regulering af dansk fiskeri, Fødevareministeriet, 3. november 2005.

⁵ Beskrivelsen af Fiskefonden findes i bekendtgørelsens kapitel 5 (§ 53): ”Formål og andele til Fiskefonden og rationsfiskeri for FKA-arter for FKA-fartøjer”.

I et notat til Erhvervsfiskerudvalget er findes følgende begrundelse:

"I de hidtidige kystfiskerordninger har grænsen været sat ved 17 meter, og det foreslås derfor at fortsætte med denne grænse, da en del af fartøjerne mellem 15 og 17 meter, har lagt deres økonomi an på at kunne opnå kystfiskertillæg. Samtidig er det dog ministeriets vurdering, at ordningen ikke vil være særligt attraktiv for de største fartøjer, da disse fartøjer vil have svært ved at overholde kravene til fangstrestjernes længde, og fordi tildelingsmetoden ikke tilgodeser de større fartøjer, som typisk fisker med bundgående trawl."

Begrundelsen er kritisabel på flere punkter. På den ene side hævdes det, at fartøjerne mellem 15 og 17 m har lagt deres økonomi an på at kunne opnå kystfiskertillæg, men samtidig gør man det klart, at ordningen ikke vil være attraktiv for netop disse fartøjer. Med andre ord vil man gerne tage hensyn til denne kategori af fartøjer, men samtidig vil man gerne fratage fartøjerne de samme fordele.

Greenpeace stiller sig også skeptiske overfor argumentet om, at mange af disse fartøjer har lagt deres økonomi an på at kunne opnå kystfiskertillæg. Kystfiskerordningen er en politisk aftale der siden 2007 har varieret i indhold og gyldighedsperiode. Den nuværende aftale har en gyldighedsperiode på ét år, hvor en længere politisk proces i mellemtiden har skulle finde frem til en ny ordning – den selvsamme bekendtgørelse som dette høringssvar tager udgangspunkt i. Dette er i sagens natur et meget usikkert grundlag at lægge sin økonomi an på.

Greenpeace anerkender, at man ved at fjerne fordelene for især fartøjer med bundsløbende redskaber giver et incitament til, at fartøjsejerne omlægger deres fiskeri til mere naturskånsomme fangstredskaber. Imidlertid kan dette incitament gøres mere kraftfuldt, hvis man udelukker fiskeri med bundsløbende redskaber fra ordningen og udelukkende fordeler de ekstra tildelte mængder af fisk til de resterende fartøjer i ordningen.

Givetvis vil ikke alle fartøjer med bundsløbende redskaber have mulighed for at lægge om, inden en ny ordning træder i kraft. Åbner man imidlertid ordningen således, at man løbende kan tilmelde sig (men ikke udmelde sig), så imødekommer man denne problematik, da fartøjsejerne stadig vil have mulighed for at vende tilbage til ordningen om fx ét eller to år som garnfisker.

I bilaterale sammenhænge har det også været fremført, at havne rundt omkring i landet er afhængige af en kritisk masse af trawlfartøjer på 15-17 m, der lander deres fisk og dermed opretholder nødvendige service ydelser som fx is, auktion, smedje, etc. Der har desværre ikke været fremlagt dokumentation for denne påstand i forbindelse med høringsrunden, og Greenpeace har ikke fundet denne dokumentation anden steder.

Greenpeace har en række indvendinger mod denne påstand. Den samlede kvote ændres ikke ved, at fartøjer med bundsløbende redskaber udelukkes fra ordningen. Med andre ord vil den samme mængde fisk blive landet uanset tilhørsforhold til en ny kystfiskerordning. Greenpeace ser heller ingen grund til at antage, at de fartøjer der vil blive udelukket ville ophøre med at bedrive et fiskeri, og der derfor skulle blive landet færre fisk i havnene. Denne holdning bakkes op af den tidligere formand i Kystfiskerudvalget, Niels Bjerregaard, i Fiskeritidende 25. oktober 2012:

"Blot ved at de større fartøjer i den nuværende kystfiskerordning bliver smidt ud af ordningen, som bl.a. kystfisker Søren Jacobsen er fortalende for, ja, så forsvinder de jo ikke fra havet, men fortsat fisker side om side med de mindre fartøjer".

Dansk fiskeri har over de senere år gennemgået strukturelle ændringer, der har resulteret i en markant reduktion af fartøjer. Dette har haft konsekvenser for antallet af havne og arbejdspladser. Ekspert har peget på, at indførelsen af omsættelige kvoter har fremmet et

system, der favoriserer en industrilignende produktionsform med bundtrawl samt store rederier med ejerskab over store mængder kvoter. Kystfiskerordningen kan betragtes som en *safeguard*, der forsøger at skærme det kystnære fiskeri fra denne udvikling. Nedgangen i antal fartøjer har imidlertid været større for netop de mindre fartøjer.

Frygten for 'havnedød' er reel, og de senere år har bekræftet tendensen. Greenpeace mener imidlertid, at det er indførelsen af de omsættelige kvoter (FKA-ordningen), og ikke en kystfiskerordning uden bundtrawl, der er den egentlige trussel mod de mellemstore og mindre havne. Dette skyldes, at de mindre fartøjer er mere loyale over for de mindre havne:

“De kystfiskere, som fisker med fartøjer under 12 meter er meget trofaste mod deres hjemhavn. Således landede fartøjer, som hørte til i en lille havn 87 % af deres landinger i en lille havn. De fartøjer, som hørte til i en stor havn landede 78 % af deres samlede landinger i en stor havn. Kystfiskere med fartøjer 12 – 17 meter synes derimod ikke at være særlig trofaste mod de små havne, også selv om de er hjemmehørende i en lille havn. I 2010 landede fartøjer hjemmehørende i en lille havn kun 49 % i en lille havn, mens resten blev nogenlunde ligeligt fordelt på store og mellemstore havne. Selvom kystfiskere med fartøjer under 12 meter ikke er fuldt loyale over for de små havne, så er disse langt mere loyale end de større kystfiskerfartøjer er over for de små havne, også selv om disse hører hjemme i en lille havn.”⁶

Yderligere skal det nævnes, at hvis kystfiskerordning skal udvikles til en nicheordning, der har det kystnære og skånsomme fiskeri som sit kendetegn, så er dette mål i mange henseender uforeneligt med en heterogen fartøjs-sammensætning. Tiltag der gavner en trawler på 15-17 m er ikke nødvendigvis de samme, der gavner en garnfisker med et fartøj på 10 m.

Greenpeace anbefaler, at fartøjslængden sættes ned til 15 m.

Kystfiskerordningens gyldighedsperiode (§ 63)

Udkastet til den nye bekendtgørelse foreslår en gyldighedsperiode på 5 år. Den nuværende og forrige kystfiskerordninger har haft forskellig varighed og indhold. Et gennemgående træk har imidlertid været, at antallet fartøjer og dermed kvoter tilmeldt ordningen er faldet, og at kvoter er blevet koncentreret på de store tilbageværende fartøjer.

I de tre perioder, kystfiskerordningen har løbet, har der i 2009 været 341 fartøjer tilmeldt ordningen, i 2012 var 278 fartøjer tilmeldt ordningen, og i 2013 er 178 fartøjer tilmeldt ordningen.

Greenpeace vurderer, at ordningen som den er beskrevet i bekendtgørelsesudkastet ikke vil stoppe tilbagegangen af fartøjer tilmeldt kystfiskerordningen. Når første opgørelse over antal fartøjer tilmeldt den nye ordning foreligger i maj 2014, må det forventes, at den nedadgående tendens med færre tilmeldte fartøjer vil fortsætte.

Greenpeace anbefaler, at ordningen gøres permanent og segmentet lukkes. Dette vil lukke det hul i ordningen, hvor et kystfiskerfartøj undlader at tilmelde sig en ny kystfiskerordning, hvis fartøjsejer regner med at sælge fartøjskvoteandel inden for mindre årrække. Den gradvise løsrivelse fra FKA-ordningen vil også hjælpe unge fiskere ind i erhvervet, der ønsker at blive selvstændig fisker uden stor gældsætning.

⁶ IFRO Udredning. Dansk kystfiskeri: Struktur og økonomi. 2013. s. 21

Tildeling af ekstra årsmængde (§ 65)

Greenpeace har ingen indvendinger mod indførelsen af en maksimum- og bagatelgrænse for tildelingen af ekstra årsmængder.

Imidlertid fremgår det ikke af bekendtgørelsen, hvad der bliver af de ekstra årsmængder oprindeligt tiltænkt et givent fartøj, men som falder under enten maksimum- eller bagatelgrænsen.

Greenpeace mener, at de mængder der bliver tilovers i disse tilfælde forbliver i kystfiskerordningen og udelukkende tildeles fartøjer, der ikke fisker med bundsløbende redskaber.

Mængder og værdi

I et notat cirkuleret til Erhvervsfiskerudvalget (FVM 336 af 7. oktober 2013) fremgår det, at fangstværdien af de ekstra mængder i ny ordning i forhold til nuværende ordning (2013-priser) udgør 8.075.000 kr. Tager man antallet af fartøjer tilmeldt den nuværende ordning svarer det til en gennemsnitlig forøgelse af det nuværende tillæg med 44.000 kr. pr. fartøj (dog med store individuelle variationer).

Det skal understreges her, at dette tal forudsætter tid og arbejdskraft fra den enkelte fisker. Den reelle værdi af den ekstra tildeling, som kystfiskeren får *foræret*, svarer til lejeprisen for den tilsvarende mængde fisk, dvs. anskaffelsesprisen. Et eksempel til at understrege forskellen på opgørelsesmetoden er fremført i boksen nedenfor. For en god ordens skyld skal det understreges, at tallene er ca. tal, og derfor ikke et fuldstændigt korrekt gengivelse.

Ex på forskellen mellem anskaffelsespris og landingsværdi

En kystfisker med råderet (FKA) over 1000 kg søtunge får under den nuværende ordning ca. 10 pct. ekstra fisk tildelt, hvilket svarer til 100 kg.

På auktionen får en kystfisker 50 kr. pr. kg. søtunge. Landingsværdien af de ekstra 100 kg tunge svarer derfor til 5.000 kr.

Lejeprisen eller anskaffelsesprisen på søtunge ligger på 5 kr. pr. kg. søtunge. En fisker der vil anskaffe sig 100 kg ekstra søtunge vil derfor betale 500 kr.

Det skal understreges at der her er forsøgt anvendt konservative skøn. Lejeprisen variere farvandene (kvoter) imellem og efter tidspunkt på året. Auktionspriser bestemmes af fiskens kvalitet og størrelse. Alligevel er det ikke ualmindeligt, at auktionsprisen kommer over 100 kr. pr. kg. søtunge og lejeprisen falder til under 2 kr. pr. kg., hvilket blot øger forskellen mellem de to opgørelsesmetoders tal. Et mere retvisende tal vil kunne udregnes ud fra landings- og lejeprisstatistikker.

Som det fremgår af notatet (FVM 336), så svarer den ekstra tildeling i en ny kystfiskerordning til en fangstværdi på i alt 8.075.000 kr. i forhold til den nuværende ordning. Af notatet fremgår det, at tunge i Skagerrak og Kattegat udgør 594.000 kr. i fangstværdi. Tager man imidlertid udgangspunkt i ovenstående eksempel, så udgør den samlede ekstra tildeling af tunge i Skagerrak og Kattegat kun 59.400 kr. i anskaffelsesværdi.

Beskæftigelse

Greenpeace mener, at en styrket kystfiskerordning kun for passive redskaber har en unik mulighed for at skabe flere arbejdspladser i fiskerierhvervet.

Over de senere år er beskæftigelsen i fiskerisektoren faldet markant. Siden 2001 er fuldtidsbeskæftigelsen for mindre og større fartøjer faldet med henholdsvis 66 og 68 pct.⁷ Nedbringelsen af overkapacitet i flåden er naturligvis en væsentlig årsag til nedgangen i arbejdspladser, men hvilke redskaber der benyttes er bestemt ikke uvæsentligt. 1.159 personer var fuldtidsbeskæftiget i 2010 i fiskerisektoren. Heraf stod kystfiskeriet for 18 pct. af beskæftigelsen, men alene 8,5 pct. af bruttoudbyttet. Det er således klart, at selvom kystfiskeriet ikke bidrager markant til nettoudbyttet, så bidrager denne type fiskeri i høj grad til beskæftigelsen.

En stadig større andel af den samlede FKA-kvote fanges af trawlere. Ved den oprindelige tildeling af kvoter af torsk i Nordsøen i 2007 blev 26 pct. tildelt trawlfartøjer. I 2011 fangede trawlerne imidlertid 48 pct. af kvoten. For den østlige Østersø steg tallet fra 43 pct. oprindeligt tildelt i 2007 til 85 pct. fanget i 2011. I 2011 blev 50 pct. af torskeknoten i den østlige Østersø fanget af kun 10 fartøjer.⁸

I *Rapport fra arbejdsgruppe om kystfiskeri* fremgår det, at fiskeriet med trawl beskæftiger færre end fiskeriet med garn målt pr. kg landet fisk. Tager man i betragtning, at en stadig større andel af den samlede kvote fanges med trawl, så er der god grund til at sikre, at denne udvikling stoppes. Dette vil kun afhjælpe tabet af arbejdspladser. Skal udviklingen vendes, uden af kapaciteten forøges, er der brug for andre tiltag. At afskærme en andel af FKA-kvoterne fra trawlsegmentet er ifølge Greenpeace et åbenlyst værktøj, der samtidig vil have positiv effekt på miljø og klima.

Løbende evaluering og yderligere tiltag

Foruden de allerede omtalte tiltag anbefaler Greenpeace en række yderligere tiltag.

- Der reserveres midler i den kommende Fiskerifond til at støtte en mærkningsordning for skånsomt fangede fisk af en høj kvalitet fra fartøjer i kystfiskerordningen.
- Der ydes et større fiskerfradrag, så fiskere der er tilmeldt kystfiskerordningen ikke skal betales skat ved førstegangssalg af kvoter, hvis der sælges til en fisker i kystfiskerordningen.
- På sigt bør udpegede områder reserveres til fiskeri, hvor der kun er adgang, hvis fartøjet er tilmeldt kystfiskerordningen.

I notatet (FVM 336) der ligger til grund for udkastet til reguleringsbekendtgørelsen, bliver det foreslået at foretage en midtvejsevaluering efter 3 år, der bl.a. skal afgøre hvorvidt incitamentsstrukturen medvirker til at flytte fiskeriet til mere bæredygtige redskaber. Resultaterne af denne midtvejsevaluering kan evt. føre til en revidering inden udløbet af de 5 år.

Som allerede nævnt er det Greenpeaces vurdering, at udkastet som det foreligger nu, hverken vil føre flere kystfiskere ind i ordningen eller stoppe tilbagegangen. Derfor bør man allerede nu slå fast, at løbende tiltag kan indføres, der kan modvirke tilbagegangen, skulle vurderingen vise sig at være korrekt. I forhold til pejlemærkerne beskrevet i *Rapport fra arbejdsgruppe om kystfiskeri*, der står som målsætninger for kystfiskeriet frem mod 2020, er det ikke hensigtsmæssigt at vente til 2018 med en evt. revurdering.

1. maj 2014 vil NaturErhvervstyrelsen have overblik over det endelige antal fartøjer, der har tilmeldt sig den nye kystfiskerordningen. Greenpeace mener, at man allerede på baggrund af dette tal bør foretage en vurdering af, hvorvidt yderligere tiltag er nødvendige.

⁷ IFRO Udredning. Dansk kystfiskeri: Struktur og økonomi. 2013/1 s. 41

⁸ Høst, Jeppe E. (2012) "Three Kinds of Fish" i *European Fisheries at a Tipping-Point*, s. 288

Sune Scheller
Hav- og fiskerimedarbejder i Greenpeace

Njalsgade 21G, 2. sal
2300 København S

Tlf: 2714 4257
Email: sune.scheller@greenpeace.org

Nordic

GREENPEACE